

Les tribunes de Serrabona i de Sant Miquel de Cuixà

Ramon Vall i Rimblas

Serrabona està situada als Aspres (Rosselló). La seva pujada és lenta i difícil, a través d'un paisatge sever (per això de la comarca se'n diu els Aspres). Serrabona no oferiria un aspecte tan desolat en altre temps. El topònim sembla suggerir que era una altra cosa: de ben segur que estaria voltada de boscos; la deforestació ha donat paisatges erms, que temps enllà havien estat paratges frondosos.

Però hi trobem una de les meravelles més importants de l'art romànic. Encara que el seu exterior és gris, ja que està bastit amb pissarra, el seu interior i la galeria exterior o claustre, amb els marbres rosats de la contrada, fan un efecte impressionant.

L'església de Santa Maria de Serrabona és esmentada el 29 de desembre de 1068. Raimon, el vescomte de Cerdanya, son germà Bernat, Raimon Matfred, el senyor de Cortsavi i un altre Raimon, decidiren, en un acord amb el bisbe d'Elna, també anomenat Raimon, establir-hi una canònica de Sant Agustí. Els clergues presents elegiren Raimon Ermengol com a prior. Això s'esdevenia el 3 de març de 1082.

Una segona consagració tingué lloc el 25 d'octubre de 1151 per Artal, bisbe d'Elna, assistit per Bernat, bisbe d'Urgell, i amb la presència dels

abats d'Arles i de Sant Miquel de Cuixà i d'un nombrós clergat.

A conseqüència de la pèrdua de documentació, no és possible la prossecució de la història del priorat. Però un document del segle XIV prova que ja feia temps que la vida comunitària s'havia extingit: la reconstrucció dels habitatges dels canonges, a conseqüència del pas de tropes que varen devastar les existents, ho prova.

El 1592 el priorat fou secularitzat, com tots els del Rosselló, per una butlla del papa Climent VIII. L'any següent el rei Felip II va donar-lo al capítol de Solsona. El 1630 l'església estava en un estat tan lamentable, que el visitador d'Elna que hi havia estat enviat, disposava el seu enderroc si no es feien urgentment obres de restauració. En aquest temps els pastors i els seus ramats es refugiaven a la galeria exterior i sembla que l'església no era exempta de profanacions.

Les guerres amb França eren fatals per a l'antic priorat, car el confiscaven cada vegada que el domini passava al govern francès. El tractat dels Pirineus hi conferí major seguretat. Confiscat per la Revolució francesa, l'església de Solsona perdé el domini de Serrabona.

Sembla que tant la tribuna de Serrabona com la de Cuixà pertanyen al mateix artífex. La de Cuixà fou feta pels volts de 1140. La de Serrabona correspon a la consagració de 1151. Ambdues estan compostes per ogives que suporten unes voltes arestades, a través de columnes i capitells bellament esculpits. Tenen una cara que està ricament decorada. La primera matèria és marbre rosa de la regió, tan esplendorós i ric, i posseeixen una bona factura escultòrica.

La tribuna de Cuixà està desmuntada i els seus elements són dispersos. Són a Cuixà mateix i al Museu The Cloisters, de Nova York. Devia ser a l'extrem occidental de l'església, fent de cor. Estava composta per quatre pilastres i vuit columnes geminades. S'han trobat els fonaments de dues pilastres de la façana que donava a l'església. D'aquestes pilastres se'n conserven dues: les que hi ha esculpits sant Pere i sant Pau. Es troben en una de les dependències del monestir.

A la porta del nord de l'església hi ha dues de les arcades de la tribuna unificades en una: hi veiem un lleó i un toro, que simbolitzen dos dels evangelistes (en totes dues hi diu LUCHAS, per error) i un parell de serafins. La resta està

Serrabona. Façana oest de la tribuna.

decorada amb elements varis: és el temor de l'"horror vacui" de les arts primitives, que feia que tot el camp estigués ple d'escultures o de dibuixos.

Es conserven a Cuixà altres elements de la tribuna: sis capitells, un àbac, un arrencament

Serrabona. Interior de la tribuna.

Sant Miquel de Cuixà. Porta nord de l'església.

Sant Miquel de Cuixà. Pilastres

d'arcada adornat amb un lleó, un relleu simbolitzant l'evangelista sant Lluc i altres petits fragments.

La tribuna de Serrabona correspon, com s'ha dit, a la consagració del 1151. Està composta per quatre pilastres, les tres esculpides, cinc columnes senzilles i tres columnes dobles, amb uns capitells bellament esculpits. L'ornamentació de la façana occidental és composta per l'Agnus Dei acompanyat pel Tetramorf (els símbols dels evangelistes) i de querubins.

Està desplaçada de lloc: havia estat col·locada al mateix indret que la de Cuixà, a l'extrem occidental de l'església, formant el cor. Però, no se'n saben les raons, va ser traslladada al centre de l'edifici. Això degué esdevenir-se en arranjar l'edifici el segle XVII, quan encara era de Solsona, o a l'inici del segle XIX, quan el rector de la parròquia, Mn. Esteve, va fer un mur que tapava la façana que havia estat derruïda. Hom pot comprovar aquest trasllat perquè les pintures coetànies de la tribuna estan tapades per aquesta, i en el fet que les ogives estan despreses de la volta arestada, extrem aquest, que un mestre tan prestigiós no podia permetre's. El morter també és molt precari ja que és fet amb sorra del cementiri: es pot trobar en el morter un fèmur d'infant.

Dolceria
Corrent
Avda. Barberà, 6 - Tel. 710 36 90
SABADELL

GESTORIA ADMINISTRATIVA
ASSESSORIA FISCAL
Codina
ADVOCAT CIRERA, 32 BAIXOS
TELS. 7259322 · 7259532 · 7259721 · 7260164
08201 SABADELL

GABARRO
MARGA
• C. de Montserrat, 10 • 08201 SABADELL •
• Tel. 727 54 16 •